

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.67>
УДК 343.125

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАТРИМАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Лоскутов Т.О.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінально-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ*

Лоскутов Т. О. Правове регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану.

У статті досліджуються питання правового регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану. Під час постановки проблеми зазначається, що для оптимального застосування заходів процесуального примусу до підозрюваних осіб необхідно привести процесуальні норми у відповідність до реальної обстановки проведення бойових дій. Вказується, що це питання, насамперед, відноситься до правового регулювання ізоляційних заходів процесуального примусу, зокрема, затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. У перебігу розкриття стану опрацювання відповідної проблематики підкреслюється, що на сьогоднішній день залишаються проблемні аспекти нормативного регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану. У процесі викладу основного матеріалу відмічається, що у період воєнного стану підлягає унормуванню процедура звільнення затриманої особи зв'язку із наступним: закінченням максимальних строків обмеження свободи; недоставлянням затриманої особи у визначений термін до суб'єкта, який має вирішити питання про застосування запобіжного заходу. Акцентується увага на тому, що за відсутності нормативної вимоги «безпосередності» («щойності») затримання суб'єкти органів досудового розслідування в умовах воєнного стану зможуть затримувати підозрювану особу незалежно від пройденого часу після скоєння злочину. Констатується, що обов'язковий подальший, максимально «наближений» судовий контроль за обставинами затримання підозрюваної особи є конче необхідним для ефективного забезпечення прав і свобод людини у кримінальному процесі в умовах воєнного стану. Визначається, що під час правового режиму воєнного стану нормативна вказівка на розумний строк доставлення затриманої особи до органу досудового розслідування чи прокуратури не буде зайвою. У ході дослідження відмічається необхідність приведення правового регулювання превентивного затримання у відповідність до регламентації затримання, що передбачена кримінальним процесуальним законом. Робиться загальний висновок про наявність проблем правового регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану, які потребують визначення шляхів вирішення.

Ключові слова: затримання, воєнний стан, судовий контроль, доставлення затриманої особи, превентивне затримання, розумний строк.

Loskutov T. O. Legal regulation of criminal procedural detention in conditions of maritime.

The article investigates the issues of legal regulation of criminal procedural detention in martial law. During the statement of the problem it is noted that for the optimal application of measures of procedural coercion to suspects it is necessary to bring procedural norms in line with the real situation of hostilities. It is pointed out that this issue primarily concerns the legal regulation of isolation measures of procedural coercion, in particular, detention on suspicion of committing a criminal offense. In the course of disclosing the state of elaboration of the relevant issues, it is emphasized that today there are still problematic aspects of the normative regulation of criminal procedural detention in martial law. In the process of presenting the main material, it is noted that during martial law the procedure for releasing a detainee is subject to standardization

due to the following: expiration of the maximum term of restriction of liberty; failure to deliver the detainee within the specified period to the entity that has to decide on the application of precautionary measures. Emphasis is placed on the fact that in the absence of the normative requirement of «immediacy» («validity») of detention, subjects of pre-trial investigation in martial law will be able to detain a suspect regardless of the time elapsed after the crime. It is stated that the obligatory further, “approximate” judicial control over the circumstances of the suspect’s detention is essential for the effective protection of human rights and freedoms in criminal proceedings under martial law. It is determined that during the legal regime of martial law, the normative indication of a reasonable period of delivery of the detained person to the pre-trial investigation body or the prosecutor’s office will not be superfluous. In the course of the research, it is noted that it is necessary to bring the legal regulation of preventive detention in line with the regulation of detention provided by the criminal procedure law. The general conclusion is made that there are problems of legal regulation of criminal procedural detention in martial law, which need to be identified.

Key words: detention, martial law, judicial control, delivery of a detainee, preventive detention, reasonable time.

Постановка проблеми. Правовий режим воєнного стану обумовлює особливий підхід до забезпечення належної поведінки осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення. Для оптимального застосування заходів процесуального примусу до підозрюваних осіб необхідно привести процесуальні норми у відповідність до реальної обстановки проведення бойових дій. Це, насамперед, відноситься до правового регулювання ізоляційних заходів процесуального примусу, зокрема, затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Кримінальне процесуальне затримання у системі заходів примусу є одним з найбільш суворих за ступенем обмеження прав і свобод, але у той же час дієвим та результативним на початковому етапі кримінального провадження. Відтак, вкрай актуальним є дослідження правового регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану.

Стан опрацювання проблематики. Питання законодавчої регламентації процесуального затримання в період дії надзвичайних правових режимів вивчали такі вчені: І.В. Гловюк, В.А. Завтур, О.В. Лазукова, О.В. Капліна, Л.М. Лобойко, В.В. Рогальська, Г.К. Тетерятник та інші. Втім, на сьогоднішній день залишаються проблемні аспекти нормативного регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану.

Метою статті є дослідження правового регулювання кримінального процесуального затримання в умовах воєнного стану. Ця мета може бути досягнута через виконання таких завдань: аналіз приписів кримінального процесуального законодавства та теоретичних поглядів відносно затримання в період воєнного стану; з’ясування проблем правової регламентації процесуального затримання в умовах воєнного стану та запропонування шляхів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Чинні положення розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), зокрема, приписи ст. 615 КПК України в частині правового регулювання процесуального затримання встановлюють те, що строк письмового повідомлення про підозру затриманій особі, визначений ч. 2 ст. 278 КПК України, з урахуванням обставин, передбачених цією статтею, продовжується до сімдесяти двох годин з моменту її затримання. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру упродовж сімдесяти двох годин з моменту її затримання, така особа підлягає негайному звільненню [1].

Коментуючи наведене процесуальне положення В. Рогальська підкреслює, що вимоги ч. 7 ст. 615 КПК наразі не узгоджуються з положеннями 2 ст. 211 та п. 3 ч. 3 ст. 212 КПК України, в яких також передбачається вимога негайного звільнення затриманої особи, проте не через сімдесят дві години, а через шістдесят і за умови – якщо упродовж визначеного строку затриману особу не було доставлено до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу [2, с. 23]. Погоджуючись з авторкою стосовно цієї проблеми правового регулювання затримання, вважаємо, що у ст. 615 КПК України доцільно врегулювати усі питання звільнення затриманої особи. Так, підлягає унормуванню процедура звільнення затриманої особи зв’язку із наступним: закінченням максимальних строків обмеження свободи; недоставлянням затриманої особи у визначений термін до суб’єкта, який вирішуватиме питання про застосування запобіжного заходу.

Під час правового режиму воєнного стану суб’єктом, який розглядатиме питання про застосування запобіжного заходу може бути не лише суд (слідчий суддя), а й відповідний прокурор. У випадку

неможливості реалізації слідчим суддею своїх повноважень щодо обрання запобіжного заходу відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України в окремих випадках його може замінювати керівник відповідного органу прокуратури [1]. Тому правова регламентація питання звільнення затриманої особи може здійснюватися із вказівкою щодо вчасного надоставлення особи до такого суб'єкта.

У проєкті Закону України №7183 від 20 березня 2022 року «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану» пропонується у п. 6 ч. 1 ст. 615 КПК України регламентувати наступне положення: «якщо наявні випадки для затримання особи без ухвали слідчого судді, суду, визначені статтею 208 цього Кодексу, або виникли обґрунтовані обставини, які дають підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, – уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду або постанови керівника органу прокуратури затримати таку особу. Особа є затриманою з моменту доставлення її до органу досудового розслідування або прокуратури» [3]. З цією пропозицією можна погодитись у частині відмови від нормативної вимоги «безпосередності» («щойності») затримання під час правового режиму воєнного стану. За відсутності такої вимоги суб'єкти органів досудового розслідування в умовах воєнного стану зможуть затримувати підозрювану особу незалежно від пройденого часу після скоєння злочину. Це значно спростить застосування затримання за підозрою у вчиненні злочину, оскільки не потрібно буде виконувати формальну процедуру отримання судового рішення.

Варто зазначити, що сама по собі процедура винесення ухвали на затримання потребує витрати ресурсів (передусім, часових) з боку органів досудового розслідування. За цей період не тільки підозрюваний сам може зникнути, а й знищити чи спотворити інформацію про обставини злочину [4, с. 99]. Ці негативні наслідки дещо тривалості формальної процедури одержання судового рішення є недопустимими в період воєнного стану, коли обстановка проведення бойових дій і так значно ускладнює здійснення кримінального провадження. Тому врегулювання процедури кримінального процесуального затримання під час режиму воєнного стану без вимоги «безпосередності» («щойності») заслуговує лише на позитивну оцінку.

Разом з тим, не всі вищезазначені положення проєкту Закону України №7183 позитивно сприймаються. Так, викликає сумніви припис стосовно того, що особа є затриманою з моменту доставлення її до органу досудового розслідування або прокуратури [3]. Насамперед, слід зазначити, що доставлення затриманої особи саме до органу досудового розслідування, прокурора є дискусійним питанням, але в умовах воєнного стану така правова регламентація може існувати з огляду на обстановку проведення бойових дій та перешкоди у роботі слідчих суддів. Доставлення затриманої особи до позасудових органів може регламентуватися як виняток під час правового режиму воєнного стану. Це допустимо лише у ситуації, коли слідчий суддя у зв'язку зі здійсненням воєнних дій об'єктивно не може виконувати повноваження щодо перевірки законності затримання.

В процесуальній літературі акцентується увага на важливості невідкладного судового контролю щодо кримінального процесуального затримання. Так, Л.М. Лобойко справедливо відмічає, що у демократичних державах процедура «*habeas corpus act*» («приведи такого-то до судді») є одним із найстаріших правових інститутів. У США майже двісті сорок років тому ця норма у Конституції була віднесена до числа таких, котрі не можна змінити або скасувати за жодних обставин. Суть її полягає у тому, що затримана особа має бути відразу доставлена до судді, щоб мати змогу заявити свої претензії і заперечення, а також скарги на поведінку працівників правоохоронних органів під час затримання [5, с. 122]. Дійсно, негайний судовий контроль за кримінальним процесуальним затриманням є фундаментальною гарантією забезпечення прав і свобод затриманої особи. Під час такого незалежного, безстороннього та неупередженого контролю з боку слідчого судді об'єктивно перевіряється законність та правомірність затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. У зв'язку з цим, вважаємо, що процедура негайного судового контролю або «*habeas corpus act*» має бути унормована у кримінальному процесуальному законодавстві України.

В умовах воєнного стану при невідкладному виконанні прокурором повноважень слідчого судді щодо перевірки законності затримання, подальший судовий контроль за цим заходом процесуального примусу має реалізовуватися автоматично при з'явленні першої можливості. Іншими словами, якщо в обстановці проведення бойових дій затримана особа як виняток була доставлена до прокурора, то судовий контроль за законністю такого затримання слідчий суддя повинен здійснити негайно при першій можливості.

Обов'язковий подальший, максимально «наближений» судовий контроль за обставинами затримання підозрюваної особи є конче необхідним для ефективного забезпечення прав і свобод людини у кримінальному процесі в умовах воєнного стану.

Отже, у змісті ст. 615 КПК України доцільно унормувати положення відносно обов'язкового подальшого та максимально оперативного контролю слідчого судді за перевіркою законності затримання підозрюваної особи під час правового режиму воєнного стану¹.

Також у пропозиціях міститься положення щодо ототожнення моменту затримання особи з моментом доставлення такої особи до органу досудового розслідування чи прокуратури, що є досить спірним питанням навіть під час правового режиму воєнного стану. Тому що тривалість доставлення особи до зазначених органів може бути довшою, ніж та, що зумовлюється фактичною ситуацією проведення бойових дій. Тобто, формальне виключення строку доставлення затриманої особи із загального строку затримання може призводити до неправомірного, неконтрольованого тривале порушення права на свободу. Причому умови такого порушення можуть утворювати порушення права на повагу до людської гідності (заборона катування), яке встановлюється ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відповідно до ч. 2 ст. 15 останнього міжнародно-правового акту не підлягає обмеженню навіть під час воєнного стану [6].

У цьому контексті абсолютність права на повагу до людської гідності (заборона катування) може обумовлювати зловживання правом стороною захисту щодо заявлення порушення ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у період воєнного стану. У такому разі суб'єкти кримінального процесу повинні будуть провести ефективне розслідування стосовно перевірки відомостей, викладених заяві сторони захисту. Навіть, якщо буде встановлена відсутність порушення права на повагу до людської гідності (заборона катування) у зв'язку з тривалим доставленням затриманої особи, органи розслідування позбавлятимуться цінного процесуального часу під час правового режиму воєнного стану.

Крім того, штучне затягування часу доставлення затриманої особи до відповідних органів може негативно впливати на ефективність розслідування обставин вчиненого кримінального правопорушення. А вимога проведення ефективного розслідування, як правильно наголошує О.В. Лазукова є непорушною навіть в умовах війни чи іншої надзвичайної ситуації [7, с. 192].

Таким чином, запропонована законодавча пропозиція щодо ототожнення моменту затримання особи з моментом доставлення такої особи до відповідних органів потребує корегування.

Уявляється, що момент затримання особи в умовах воєнного стану має визначатися нормативними приписами ст. 209 КПК України як у «звичайних» умовах здійснення кримінального провадження. Разом з тим, для цілей кримінального провадження у період воєнного стану положення ч. 1 ст. 210 КПК України стосовно доставлення затриманої особи до найближчого підрозділу органу досудового розслідування [1] у змісті ст. 615 КПК України не буде зайвим уточнити наступним чином: «у розумний строк, що визначається згідно зі ст. 28 КПК України».

Попри те, що загальна засада розумності строків кримінального провадження поширюється на всі кримінальні процедури у межах граничних, чітко визначених строків, нормативна вказівка на розумний строк доставлення затриманої особи до органу досудового розслідування чи прокуратури не буде зайвою. Таке законодавче уточнення сприятиме ефективності досудового розслідування шляхом визначення об'єктивно необхідного часу в обстановці бойових дій для доставлення затриманої особи до відповідних державних органів. Це, зокрема, уможливиться через застосування такого критерію розумності строків як спосіб виконання суб'єктами розслідування процесуальних повноважень.

Ще одним важливим питання є правова регламентація превентивного затримання. Останнє регулюється у ст.ст. 14, 15-1 Закону України від 20 березня 2003 року «Про боротьбу з тероризмом». У нормативних приписах останньої статті встановлюється, що для відвернення терористичних загроз у районі проведення антитерористичної операції відповідно до кримінального процесуального законодавства України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, може здійснюватися превентивне затримання осіб, причетних до терористичної діяльності, на строк понад 72 години. Гра-

¹ Суть цієї законодавчої пропозиції має стосуватися не лише затримання, а і інших заходів забезпечення кримінального провадження, слідчих (розшукових) дій, кримінальних процесуальних дій, щодо яких судовий контроль в умовах воєнного стану у виняткових випадках замінюється на прокурорський нагляд відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України.

ничний строк превентивного затримання не може перевищувати 30 діб. Підставою для превентивного затримання є наявність об-грунтованої підозри у вчиненні особою терористичної діяльності. Превентивне затримання здійснюється за вмотивованим рішенням начальника Головного управління (управління) Служби безпеки України або начальника територіального органу Національної поліції за згодою прокурора та без ухвали слідчого судді, суду [8].

Допустимість реалізації превентивного затримання у протидії терористичним загрозам у районі здійснення антитерористичної операції обумовлює закономірність розгляду правового регулювання превентивного затримання з метою можливого застосування в умовах воєнного стану.

В теорії кримінального процесу існують різні, навіть протилежні погляди щодо превентивного затримання у кримінальному провадженні. Так, О.В. Лазукова зазначає, що на критичну оцінку заслуговують положення статей 14, 15-1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо превентивного затримання особи, оскільки цей захід: (а) суперечить статтям 5, 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і статтям 1, 3, 19, 22, 29, 64 Конституції України; (б) не відповідає правовій природі затримання, як тимчасового запобіжного заходу; (в) не врегульовано нормами КПК; (г) породжує колізії нормативного регулювання; (д) є непропорційним і не виправданим навіть в умовах надзвичайної ситуації (Резолюція ПАРЄ від 24 квітня 2018 р.). Наведеним авторка пояснює необхідність відмови від цього виду затримання [7, с. 196].

Опонентом такої позиції виступає Г.К. Тетерятник, яка вказує, що абсолютна відмова від превентивного затримання попри усі складнощі та ризики застосування цього заходу на практиці все-таки не відповідає тим надзвичайним потребам, які виникають у зв'язку зі складнощами в районі проведення АТО / ООС. До таких слід віднести: 1) неможливість функціонування судів та забезпечення діяльності слідчих суддів у зв'язку із бойовими діями, окупацією окремих територій, небезпекою для їх незалежної діяльності, ризиком впливу на суддів у зв'язку із виконанням професійних обов'язків; 2) небезпекою терористичної діяльності, для відвернення якої все-таки можуть застосовуватися заходи виняткового характеру; 3) необхідністю вжиття заходів щодо забезпечення безпеки потерпілих та свідків і ускладненням їх застосування в умовах АТО (засекречування відомостей про таких осіб, створення спеціального механізму забезпечення безпеки тощо); 4) труднощі у конвоюванні затриманих осіб до слідчого судді; 5) збирання доказів і передання до суду матеріалів та клопотання про застосування запобіжних заходів; 6) використання інформації, отриманої під час контррозвідальної діяльності, оперативно-розшукових заходів, НС(Р)Д як доказів у таких кримінальних провадженнях та забезпечення режиму секретності; 7) забезпечення участі сторін при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу та ін. [9, с. 88].

Синтезує попередні позиції вчених Т.Г. Фоміна, яка виокремлює два шляхи законодавчих змін щодо превентивного затримання. Перший – це виключення законодавчих положень про превентивне затримання як таких, що суперечать Конституції України в частині строків, порядку їх здійснення. Другий – приведення у відповідність положень ст. 15-1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» положенням Конституції України та КПК України [10, с. 245].

На наш погляд, чинна правова регламентація превентивного затримання є недосконалою. Бо при такому регулюванні втрачається суть короткострокового обмеження свободи для досягнення мети затримання щодо запобігання та припинення злочину. Невідкладність ситуації стосовно вчинення кримінального правопорушення уможливорює затримання особи на короткий час за наявності простої (мінімальної) підозри особи щодо її причетності. Тобто, природа кримінального процесуального затримання полягає у тому, що у виняткових випадках, при існуванні мінімальної підозри, з метою запобігти та припинити злочин дозволяється на короткий строк обмеження свободи особи. Тоді як при превентивному затриманні для протидії терористичним загрозам свобода особи може обмежуватися на більш тривалий час та лише за наявності обгрунтованої підозри.

Правове регулювання превентивного затримання за своїм змістом є близьким до процесуального унормування такого запобіжного заходу як тримання під вартою. Останній відповідно до ст.ст. 177, 197 КПК України застосовується на тривалий період при існуванні обгрунтованої підозри у вчиненні кримінального правопорушення та ризиків неналежної поведінки особи [1]. До того ж в обстановці воєнного стану регламентація порядку застосування тримання під вартою наближається до регулювання превентивного затримання в тому числі щодо суб'єкта прийняття відповідного процесуального рішення. Положення ч.ч. 1, 2 ст. 615 КПК України у невідкладних випадках допускають прийняття рішення керівником органу прокуратури (замість рішення слідчого судді) про тримання під вартою на

строк до 30 днів з наступним можливими продовженням до 1 місяця [1].

Таким чином, щодо мети, підстав, строків та суб'єктів застосування законодавче регулювання превентивного затримання досить схоже на нормативну регламентацію тримання під вартою в умовах воєнного стану. Разом з тим, правове унормування зазначених заходів процесуального примусу не є однаковим. Зокрема, норми законодавства містять суттєві відмінності щодо підстав (доведення ризиків неналежної поведінки) та процедури (підготовка клопотання та його погодження) застосування. Це може зумовлювати не виправдано спрощений підхід правозастосовників щодо тривалого обмеження свободи особи у межах реалізації превентивного затримання. Окрім того, позасудовий порядок застосування превентивного затримання на тривалий час може створювати ризик порушення інших важливих прав людини, наприклад, права на повагу до людської гідності (заборона катування).

Для чіткої диференціації превентивного затримання та тримання під вартою в умовах воєнного стану, для найкращого забезпечення прав і свобод людини у кримінальному провадженні під час режиму воєнного стану правове регулювання превентивного затримання необхідно привести у відповідність до регламентації затримання, що передбачена КПК України.

Без внесення змін до законодавства у частині правової регламентації превентивного затримання можна очікувати скарги сторони захисту щодо порушення права на повагу до людської гідності (заборона катування), права на свободу, права на справедливий суд щодо відсутності правової визначеності норм, що регулюють затримання в Україні. Навіть в умовах воєнного стану через застосування превентивного затримання Європейський суд з прав людини може визнавати порушення наведених конвенційних прав людини шляхом право-застосовного тлумачення положень ст. 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Висновки. Проведений аналіз приписів кримінального процесуального законодавства та теоретичних поглядів щодо затримання в умовах воєнного стану показав наявність проблем правового регулювання вказаного заходу процесуального примусу, які потребують визначення шляхів їх вирішення.

У положеннях ст. 615 КПК України потрібно регламентувати обов'язковий подальший та максимально швидкий контроль слідчого судді за перевіркою законності затримання підозрюваної особи під час правового режиму воєнного стану. Такий судовий контроль може бути урегульований шляхом використання у кримінальному процесуальному законі словосполучення «негайно при з'явленні першої можливості».

У змісті розділу IX-1 КПК України не буде зайвим унормування положення про те, що строк доставлення затриманої особи до відповідних органів у період воєнного стану є розумним та визначається згідно зі ст. 28 КПК України.

Потреба у забезпеченні прав і свобод людини у кримінальному провадженні під час правового режиму воєнного стану обумовлює необхідність приведення правового регулювання превентивного затримання у відповідність до регламентації затримання, що передбачена у КПК України

Подальшими перспективами наукового дослідження в даному напрямку можуть бути наступні: визначення дефектів законодавчого регулювання тримання під вартою в умовах воєнного стану; дослідження питань правової регламентації слідчих (розшукових) дій у період воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Електронне видання. Львів-Одеса, 2022. Станом на 25 березня 2022. 31 с.
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану» №7183 від 20.03.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/biillInfo/Bills/pubFile/1247144>.
4. Лоскутов Т.О. Проблеми затримання особи за підозрою у скоєнні злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. №57. Т.2. С. 97-101.
5. Лобойко Л.М. Реформування кримінально-процесуального законодавства в Україні (2006–2011 роки). Частина 1. Загальні положення і досудове розслідування : монографія. К. : Істина, 2012. 288 с.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

7. Лазукова О.В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018. 263 с.

8. Закону України від 20 березня 2003 року «Про боротьбу з тероризмом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

9. Тетерятник Г.К. Превентивне затримання: питання нормативної регламентації. Вісник кримінального судочинства. 2020. №3-4. С. 80-91.

10. Фоміна Т.Г. Превентивне затримання: запобіжний або «позапроцесуальний» захід? Актуальні проблеми держави і права. 2019. Вип. 83. С. 240-246.